

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pavli Fvschi Episcopi Sarnensis De Visitatione Et
Regimine Ecclesiarvm. Libri Dvo**

Fusco, Paolo

Romae, 1616

De Laicis An Possit Visitari Per Episcopum, & super quibus. Cap.
Vigesimvmprimvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61768](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61768)

for. Apost. deleg. iux. decr. eiusd. Cōc. fess. 14. de reform. c. 4. qui tex. practi-
catur hodie ab omnibus, non obstan-
tibus aliquibus priuilegiis, & consti-
tutionibus reductis ab terminos iuris
communis, & ipsius Conc. vt supe-
rius diximus, & cesset priuilegium e-
xceptionis, cū inde ruina, peccata, &
delicta procedunt. arg. not. cap. sug-
gestum. de deci. gl. in. cap. quid per
nouale, in glo. fin. de verb. signific. l.
authoritatē. cum gl. C. vnde vi. & alia
gl. in l. i. vbi est ratio. C. de interd. oca-
sionem delinquendi nemini dando,
auc. ad hoc. §. ille autem. vers. sed ne
furādi. C. de lati. liber. tollen. in proh.
31 ff. §. illud. † Quare vera reditur anti-
quorum patrū sententia Pontifices
maximos, aliosq. Reges non debere

esse faciles ad præstandas ipsas exem-
ptiones, maxime vbi qualitas perso-
narum nō est nota, nec ex virtutibus
procedit, sed ad aliorum petitionem
ex quo sic subditorum paci, & quieti
intēditur, iuxta extrauag. Mart.
Quinti. de empt. & vend. cap. 1. Nec
verbis aliorum statim credendo, sed
potius primo probare, quā antea ex-
periri, dicit Sum. Pont. in extrau. 1. de
penis. vers. nos mala, quia sicut Natu-
ra humana est prona ad peccandu m
12. quest. 1. cap. omnis ætas: sic per e-
xemptiones videtur tribui maior faci-
litas peccandi, & vide optimam Con-
stit. Conc. Later. sub Leone X. anno
1515. incip. sacro approbante, in com-
muni, fol. 115. &c.

DE LAICIS AN POSSIT VISITARI PER Episcopum, & super quibus.

CAP. VIGESIMVM PRIMVM.

SVMMARIVM.

1	I urisdictio est duplex.	10	Laicus non potest esse Iudex in cau-
sa spiritali, nec arbitrer. Item uce
Vicarius episcopi.
2	Episcopus an possit visitare lai-
cos, & in quibus.	12	Laici non habent dominium sepul-
tura.
3	Laici generaliter coram Laico conue-
niuntur.	13	Laicus non potest habere beneficium
ecclesiasticum. Sed potest esse procu-
rator in acceptando, aut resignan-
do nomine alieno.
4	Laici circa salutem animarum sub-
duntur episcopo.	15	Laicus delinquens in ecclesia à quo
puniatur.
5	Prædicare prohibitum est Laicis.	16	Laici frequentantes monasteria mo-
nialium puniuntur ab episcopo.
6	Laicus non potest, nec debet disputa-
re de fide.	17	Pæna contra laicos rapientes bona
ecclesiarum.
7	Hæresis delictum solum ab ecclesiasti-
cis cognoscitur.	18	Laici non debet stare prope altare.
Adul-
8	Iudex laicus an teneatur stare pro-
cessui factō ab ecclesiastico.		
7	Cause matrimoniales sunt spiritua-
les, & solum ad episcopos pertinēt.		

- 19 *Adulterium potest puniri per iudicem ecclesiasticum.*
- 20 *Iudex an possit iudicare secundum conscientiam.*
- 21 *Laici visitantur ab episcopo super omni peccato notorio.*
- 22 *Notorium crimen quod dicatur.*
- 23 *Simonia est crimen ecclesiasticum, & etiam laici puniuntur ab ecclesiasticis.*
- 24 *Vsurarum crimen punitur ab ecclesia.*
- 25 *Quaestio incidens coram laico de instrumento usurario a quo determinabitur.*
- 26 *Concubinatus punitur per episcopum.*
- 27 *Episcopus an possit inquirere contra laicos de vitio nefando.*
- 28 *Sacrilegium punitur ab utroque iudice.*
- 29 *Episcopus debet insurgere contra sacrilegos.*
- 30 *Laici blasphemii possunt puniri ab ecclesiastico.*
Iudaeus blasphemus a quo puniatur.
- 31 *Inquistores hereticae prauitatis in quibus casibus procedunt contra Iudeos, & alios infideles, ex l. nouissima, S.D.N. Gregorij xij. Pont. Max.*
- 32 *Incestus puniri potest per iudicem ecclesiasticum.*
- 33 *Laici deponentes falsum coram episcopo ab ipso puniuntur.*
- 34 *Laici torquentes verba sacra scripturae grauiter puniendi sunt.*
- 36 *Poenae contra falsantes litteras Apostolicas.*
- 37 *Iniuria facta clericis a laico, a quo iudice puniatur.*
- 38 *Incendiarij excommunicati sunt.*
- 39 *Opprimentes libertates ecclesiasticas arguendi sunt.*
- 40 *Decimae debentur ecclesiae de iure diuino.*
- 41 *Laici circa obseruationem festorum subduntur episcopo.*
- 42 *Laici debent audire missas diebus festiuis in parochia.*
- 43 *Episcopus debet prohibere ludos noxios.*
- 44 *Laici utentes vestibus religiosis excommunicari debent.*
- 45 *Duella sunt prohibita, & de poena committentium. Idem de ludis agitationis taurorum, nu. 46.*
- 47 *Episcopi elaso anno sunt exequutores testamentorum.*
- 48 *Laici coguntur ab episcopo ad obseruantiam iuramentorum.*
- 49 *Episcopi in his criminibus quomodo procedant.*
- 50 *Laicus punitus ab ecclesiastico de vno crimine, an iterum puniatur a laico de eodem.*
- 51 *Laici non venientes ad visitationes ipsorum, an possint per episcopos excommunicari.*
- 52 *Episcopus quae attendere debet in visitatione laicorum, & magnatum.*
- 53 *Nathan Propheta, quomodo arguit Dauid Regem.*
- 54 *Dictum Apostoli explanatur.*

1 **Q**uia omnis iurisdictio duplex est. † Spirituales, & temporales, sicut duo magna luminaria in firmamento caeli; c. solitae, de maior. & obed. c. duo sunt, 96. dist. su- per animas tamen in omnibus praestat spiritualis, cum Dominus dixerit Petro. *Pasce oues meas.* Ioann. cap. 10. & in cap. eod. solitae, vers. nobis. Sed in temporalibus vnaquaeque per

per se suum exercet officium, vt laici subditi sint Regibus, nec turbanda, sed adiuuanda venit a spirituali, quia alia est ratio causarum diuinarum, alia secularium, de consecr. dist. 3. c. celebritatem, gl. 10. dist. cap. constitutiones, vt Christiani Imperatores pro æterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro casu temporalium rerum tantummodo, imperialibus legibus vterentur, c. quoniam. eadem dist. 10. Fel. in rub. de maior. & obed. & statuta sacrorum canonum Principum constitutionibus adiuuantur, cap. 1. de nou. oper. nunc. Ideo videndum est, an episcopus visitans suam dioccesim, possit post clericos, laicos item visitare, & in quibus contra ipsos cognoscere, vt videri possit perfectius suum implere pastorale officium, in quo plura videbimus, sed succincte, & breuioribus verbis, cum de omnibus ferè in progressu operis particulares appoluerimus titulos, vnde recensemus aliqua notabilia, & alio modo, & stylo, quam fecerint alij.

2 † Debent enim episcopi visitantes conuocata plebe in ecclesia (hoc eis 4 secularibus a parochis per tempus nuntiato) docere, & admonere, vt cuncti fugiant peccata, per quæ amittitur gratia Dei, & in baratrum inferni peruenitur, ideo a peccatis statim resurgant, & quod sibi nolunt fieri, alteri ne faciant, prima dist. in prin. & quod eis non nocet, & alteri prodest, facere, c. dilecto, in fi. de sent. excom. lib. 6. l. in creditore, in fi. ff. de euict. sint firmi in fide, credant resurrectionem omnium, & diem Iudicij, in quo vnusquisq. reddet rationem (etiam de omni verbo ocioso, quod loquutus fuerit. Matt. cap. 12.) rece-

pturus secundum opere sua, ex traditis in Concil. Brach. c. 1. in 2. in c. placuit. 10. q. 1. sacramenta frequentare, decreta sacrorum canonum maxime Concil. Trid. diligenter obseruare, maioribus obedire, & alia in genere admonere. Verum crescente malitia inquireret particulariter super infrascriptis, vel ad aliorum denuntiam diligenter procedat. † Nam licet generaliter laici non nisi coram iudice laico conueniendi sint, & ab ipso puniendi, tamen in multis coram ecclesiastico etiam: dicit gl. 11. q. 1. in sum. quæ ad quinque reducit, & non extendit ultra, nos enim vltimus, vltra spiritualia, & alia, quæ mere ecclesiastica dicuntur, iuxta dicta per Fran. Vercell. quem sequitur Gemin. in c. Romana. num. 7. de censib. ampliando ad casus mixtos, qui ab vtroq. iudice veniunt puniendi, sublata contradictione in multis via directa non permittentium, sed alia ratione ipsis ecclesiasticis vtentibus, vt in subtilitate, & vigilantia semper ambulandum sit. argum. l. pupillus, in fin. ff. quæ in fraud. credit. † Primo igitur de concernentibus vtilitatem animarum, ipsi laici examinari possunt, quia in ipsis episcopo subduntur, cum simus in materia vitandi peccatum; propterea in omnibus circa animam iudicio ipsius stare debent, capit. nouit. de iudic. alij in cap. 1. de Const. quod generaliter procedit circa forum conscientie ad remouendum argumenta contraria, ne iurisdictio temporalis sic indistincte impediatur. docto. in c. 2. §. statuto de constit. lib. 6. Vnde quodlibet ciuile statutum abolemus, quod sine peccato mortali seruari non potest. arg. c. si de præscrip.

vbi

vbi gl. omnis causa ratione peccati
 saltem indirecte pertinet ad ecclesiam
 eod. c. nouit. Papa enim tamquam
 Vicarius Christi habet omnes ani-
 mas in sua iurisdictione. Innoc. in c.
 presbyter. de sacram. non iter. & finis
 canonum est dirigere omnes in Deum
 gl. in c. cum contigat de iur. iur. Fel. in
 c. quod super. n. 3. de maio. & obed. †
 5 Secundo laici predicare non possunt
 & aliter ab ep̄o visitantur, & prohi-
 bentur, & puniuntur, quia hoc officium
 predicandi solum ecclesiasticis, & ap-
 probatis viris reseruatum est. c. cum
 ex iniuncto in princ. de hæret. & cu-
 iuscumq. ordinis fuerit laicus, per c.
 sicut, vbi expresse id cauetur. eod. tit.
 de hæret. in Conc. Trid. sess. 5. de re-
 for. c. 2. D. Simancas de cathol. instit.
 de prædic. cap. 49. nu. 1. & 2. cum sit
 præcipuum episcoporum sess. 24.
 eiusd. Conc. de reforma. cap. 4. (laicos
 intelligendo, non constitutos in ordi-
 ne sacro dicit D. Fran. Pegna ad Dir.
 lib. 2. Schol. 8. fol. 36. Mart. Nauar. in
 Man. cap. 11. nu. 26. & in quo diligen-
 tia opus, propter conuenticulas vi-
 sas fieri.) † Tertio excommunicandi
 sunt, & si non desisterint, vltius pu-
 niendi, si de fide nostra christiana di-
 sputare publice, vel occulte præsu-
 mant. c. 2. §. inhihemus de hæret. lib.
 6. de quo Arnal. Alber. de agnosc. af-
 fert. cath. & hæret. q. 13. D. Simanc.
 eod. lib. c. 20. nu. 6. Cald. de hæret. tit.
 de pæn. recept. nu. 11. nam scandalum
 inferunt populo, quia incauta loquu-
 tio in errorem pertrahit c. si rector
 43. dist. inde dicit Albert. eo tract. q.
 13. nu. 7. in multis fere vniuersitati-
 bus studiorum, laicos non admitti ad
 doctoratum theologiæ, nisi prius
 sumpto ordine sacro, vt sic post do-
 7 doctoratum non liceat ad ordinem, seu
 ad statum laicalem redire (& hoc quo-
 modo, vere procedat, & an indistin-
 cte verum in omnibus. idem. D. Frã.
 Pegna. lib. 1. Schol. 23. col. 4. cum seq.
 fol. 25. & Conrad. Brun. de hære. lib.
 6. cap. 8.) † Quarto de hæresis crimi-
 ne, & suspitione, non ab alio, nisi ab
 ipsis iudicibus ecclesiasticis cogno-
 scuntur, & puniuntur cap. ad abolen-
 dam de hæret. c. vt inquisitionis. §.
 prohibemus eod. tit. in 6. Siman. in
 suo Enchirid. tit. 6. vt nec in eius exe-
 quutione, quam iudex laicus exequi
 tenetur, quouis modo laicus cogno-
 scere possit, de iusta, siue iniusta, ex-
 communi opinione iure, & vsu ap-
 probata, & obseruata, idem de iudic.
 secul. capit. 36. post Alber. quæst. 25.
 num. 44. Iulius Clarus lib. 5. recept.
 sen. §. hæresis vers. hoc crimen Eym.
 in suo Direc. inquis. 2. par. quæst. 26.
 num. 11. cum sit crimen ab omnibus
 detestandum, & anathematizandum
 sess. 25. Conc. Trid. de reform. gen. ca-
 pit. 2. *Quicumque enim vult saluus
 esse, ante omnia opus est, vt teneat ca-
 tholi cam fidem, quam nisi quisque
 integram, inuiolatamque serauerit,
 absque dubio in æternum peribit.* In
 symbolo Athanas. c. firmiter, de sum-
 ma Trini. & fid. cathol. Mart. Nauar.
 in Man. c. 11. nu. 17. vers. 2. † Tex-
 8 tem in auct. de sanctis episco. §. si ve-
 ro crimen in princ. quem doct. com-
 muniter sequuntur, vt iudex secula-
 ris traditum sibi, & curiæ seculari
 puniendum, cognoscat, videat pro-
 cessum, & examinet causam an mor-
 te dignus sit, vel non, procedit in
 alijs delictis, non in mere ecclesiasti-
 cis, doct. in c. cum sit generale de for.
 compet. Albert. ea. quæst. nu. 43. 45.
 quia

quia tunc is de foro suo censet, & sic quotiescūq. auxiliū sui brachij implo- ratur. gl. & doct. regni in proæm. Cō- fut. sed in causa hæresis, sufficit sciuis se tradi, vt hæreticū, vel auxiliū dari contra hæreticū aliquem, vel suspe- ctum de hæresi, & sic obseruatur. Cū iudices seculares in hoc parere de- beāt c. vt Inquisitionis de hæ. lib. 6. Contr. lib. 4. c. 6. de hæ. & melius, c. 15. Do. Fran. Pegna ad Direct. lib. 3. schol. 99.) Cui proximū est, vt ab ec- clesiasticis puniatur aliquis laicus re- baptizans aliquem, ex regula tex. c. vt inquisitionis. §. prohibemus. de he- ret. lib. 6. quod delictum iure civili pœna vltimi supplitiij punitur. C. ne sanct. baptis. reit. l. si quis grauer. n. prohibent sacri canones hoc fieri. c. 11. can. 13. sess. 7. Conc. Tri. de baptis. victoria. eod. tit. nu. 36. Mart. Nauar. 9 in Man. c. 22. nu. 6. † Quinto visitan- tur si matrimonia contraxerint rite, & legitime: seruata forma sacri Cōc. Trid. sess. 24. de refor. matr. auocan- do ad se omnes causas matrimonia- les, quas laici iudices non possunt tra- ctare, vt can. 11. euul. les. est diffinitum, per hæc verba. *Si quis dixerit causas matrimoniales non spectare ad iudi- ces ecclesiasticos, anathema sit*: Et vbi contractum matrimonium aliter in- uenerint, procedant episcopi secun- dum declarationem ibidem apposi- tam, & cle. 1. de consangu. & affinit. de quo latius inf. lib. de sacr. c. 8. dice- mus, aliqua Nauar. in Man. c. 16. nu. 10 36. cum seq. † Sexto est inquiren- dum, vt nullus laicus, sit iudex, vel ar- bitrer in causa spiritali, quod ei ali- quo modo non licet, sed iudicibus ec- clesiasticis. Spec. de sent. §. 4. ver. pen. vnde Innoc. III. Sum. Pont. in Conc.

Gener. Ad hoc generaliter prohibe- mus, ne super rebus spiritalibus com- promittatur in laicum, quia non de- cet, vt laicus in talibus arbitretur. c. contigit, de arbitr. neq. incidenter, subdit gl. licet limitet in rebus mere ciuilibus, quibus nullum spiritalē est annexum, sic ēt nulla negotia ec- clesiastica, vt principalis tractare, de iudic. c. decernimus, cū seq. & opti- me in hoc calu Couar. in prac. qq. c. 35. nu. 1. vers. 2. conclusio: refellens contrariam opinionem, quamuis ra- tione societatis, aliquando possit ef- se laicus arbitrer de causa spiritali simul cum clerico, c. per tuas, de ar- bitr. quem tex. adducit ipse Couar. eod. lib. c. 34. col. 2. Episcopus tamen numquam committet laico causam spiritalē. Solus. n. Papa potest. gl. in d. c. cōtigit. † Septimo simile dici- mus, vt nec laicus Vicarius episcopi esse possit, licet bene affessor, vt saltē hoc modo reddatur valida constitu- tio ep̄i. Bal. in eo. c. decernimus. col. 3. & doct. per Arnon. Coment. 45. in quibus ep̄s sollicitus esse debet: negā- tes doctores, ēt, non solum de vica- riatu generali; sed etiam de foraneo, qui idē est spiritalis, tractareq. dici- tur spiritalia, prout infra de vicariis ecclesiarū latius dicturi sumus, nec in directe, prout aliqui faciunt, & male affectantes fructus episcopatum, cū tacita iniuncta omni iurisdictione, li- cet apparenter clericus constituatur vicarius, tamen ipsi laici affectantes omnia administrant, in quam plu- rimum scandalum. quod nota. † Octa- uo, quamuis videamus laicos sepultu- ras, quibus eorum cadauera inferan- tur accommodare, tamen domi- nium non habent sepulturæ, quæ spi-

spiritualis dicitur. § nullius de rer. di
 ut. instit. ideo nihil exigendum. c. abo
 lendæ de sepult. nec per quâlibet cō
 suetudinem, de sim. c. non satis. c. au
 diuimus, c. ad apostolicam, sed bene
 possidentius funerandi, quod non
 est mere spirituale, sed annexum, &
 hoc ex gratia ecclesiæ, vt cogitent,
 vbi manere habeant, & quia laudabile
 est apud maiores suos quæquã sepel
 liri, ex consuetudine patrū veteris te
 stamenti, c. fraternitatem de sepult.
 ideo episcopus visitās examinet, quo
 iure capellas teneant, & sepulchra, &
 per documenta, & antiquos libros vi
 deat, alias procedat s̄m iura, annullā
 do supra lib. 1. cap. 25. vbi de sepultu
 ris diximus, non semper a scriptis su
 per inde arguendo, q̄n non sunt anti
 qua, nam ponūtur frequentius dicta
 ad honorabilē memoriā alicuius de
 functi, vt in multis videmus, etiam
 de hostibus in hostibus, Neapoli in
 ecclesia sanctæ Mariæ de Noua ord
 inis sancti Francisci de obseruantia,
 in capella magna exempla videntur,
 quod adeo laudabile iudicatur, vt Sū
 mi Pontifices alijs benemeritis fieri
 curarūt, sicut superioribus annis Pius
 Quintus Sum. Pont. Speculum om
 nis sanctitatis, non solum in vrbe in
 ecclesia sanctæ Mar. supra Miner. ad
 æternam famam Pauli Quarti Ponti
 ficis, sed etiam Neapoli in ecclesia
 Metropolitana prope altare maius.
 Alphonso Caraphæ. S. R. E. Cardina
 li, & Archiepiscopo, summa pietate
 fieri mandauit, vt si & ipsi immorta
 litatē conseruarunt exinde, maiore
 13 ipse adeptus est. † Nono inquiritur
 diligēter ne quis laicus purus habeat
 aliquod beneficium ecclesiasticum,
 cuius omnino incapax est, de reser. c.

cum adeo per glo. & doct. in capit. 2.
 de instit. reiecta opinione gl. ibidem
 volentis, quod si incedit habitu, &
 tonsura erit ecclesiastica persona, cū
 communiter contrarium sit verum,
 in citato c. cum adeo Staph. de grat.
 expect. nu. 36. Gomes. eod. tract. nu.
 89. immo si habuit beneficium pri
 mo, & post accepit primam tonsu
 ram, non prodest ei, sed beneficium
 vacat, nec conualidatur ex post facto
 quod inualido principio processit
 glo. fin. reputata notab. in cap. ex lit
 teris de transact. quod expertus fuit
 amicus ille, qui tonsuram post bene
 ficium accepit, vnde ad fructuum re
 stitutionem obligatus extitit, & com
 positione cum Camera se adiuuit,
 obtinendo de nouo beneficium, &
 quod dicitur de præbendato, non in
 telligas de canonico. cap. cum M. de
 constit. glo. in cap. si super de offi. de
 14 leg. lib. 6. † Secus autem in acceptan
 do beneficium, seu in resignando
 pro alio, quia bene potest esse laicus
 procurator, & pro illo institui, scilicet
 principalis per procuratorē per
 not. in c. 1. de procur. li. 6. Ioan. And.
 in cap. accedens de præb. Ioan. Bru
 nell. in repe. decre. pri. de homic. 1.
 part. nu. 4. quo dicto communiter ho
 die vtimur, & in Curia obseruatur. Et
 effectus renuntiationis seu resignatio
 nis respectu loci, vbi sequitur, consi
 deratur, non constitutionis procura
 toris. Arch. in c. 2. de præb. lib. 6. vbi
 per doct. in gl. in clem. 1. in verb. col
 lato, vt lit. pend. & est dictum notan
 dum pro materia, vbi dicatur benefi
 cium vacare, & notat. Gomes. in reg.
 Cancel. de infir. resignant. q. 33. in
 15 si. † Decimo debet in laicos animad
 uerti, si in ecclesia delinquat per epi
 scopos,

scopos, & puniantur, & excommuni-
centur, secundum vnam opinionem,
alii vero dicunt contrarium, & fuit al-
legatum in causa Neapolitana, quod
laicus delinquens in ecclesia puniatur
per iudicem secularem: adducendo
Iulium Clar. lib. 5. receptar. sent. §. fi.
q. 38. vers. vide etiam. Alphon. Aluar.
in suo Specul. c. 35. vers. 1. dummodo
non per viam sacrilegij: cautius agen-
do propter rumores occurrentes, vt
vidisti, & opinio Cyni in l. presenti
vers. 2. quæro, C. de his quid ad eccl.
conf. videtur æquior, & respectu of-
fensæ, cui fit, & loci, in quo fit, quia
Deo, & in loco sacro ad quæstionē
16 de sacrilegio, vt suo loco dicitur. †
Vndecimo potest episcopus inquire-
re contra laicos, de frequentatione
monasteriorum, turbant enim perso-
nas deditas continuo cultui diuino,
in quo casu ipsi laici efficiuntur de-
foro ecclesiæ Abb. in c. monasteria,
de vit. & honest. cler. & dictum est su-
pra c. 18. n. 6. & propter causam iu-
stam Curia secularis se præbet fauo-
rabilem ad carcerandum, etiam vltra
excommunicationem, quam ipso fa-
cto imponunt multi superiores eccle-
siastici, quæ esset mitiganda propter
multitudinem incurrentium, & alio-
rum, qui nomine alieno accedunt, hæc
dicta adiunant proximiorum casum.
17 † Duodecimo si vsurpant bona eccle-
siastica, vt sacrilegi puniuntur, & ad
restitutionem compelluntur Abb. de
for. comp. c. conquestus. imo excom-
municationem incurrunt, vide supra
hoc lib. cap. 10. nu. 12. quod attente
providendum est, ne incidendo in
hoc peccatum persistant in perditio-
nem animarum suarum: & infra, nu.
34. sed dicit Abb. generaliter loquen-
do: Si quis vsurpauerit res ecclesiæ,
sed non frangerit hostia ecclesiæ, nõ
est excommunicatus ipso facto: sed
venit excommunicandus, in c. ex lit-
teris, de furt. sed per decretum Conc.
ibidem adductum. sess. 22. de refor. c.
11. est secus, quia statim, ibi *anathema*
ti tamdiu subiaceat, &c. vide Nauar.
18 in Man. cap. 27. nu. 69. † Tertiodeci-
mo dum celebratur in ecclesia, mo-
nendi sunt ipsi laici, ne prope altare
accedant, sed retro stent cum deuo-
tione, vt ipsi celebrantes non impe-
diantur, aut disturbentur, cap. vt laici
de vit. & hon. cler. sed bene ratione
communione, dicit tamen ibi Abb.
quod in loco conuenienti possunt
stare, & cantare deficientibus clericis
cantoribus, prout cõtinuo videmus,
licet non stent cum ea qua decet re-
uerentia, respectu sacerdotum, & po-
suimus hunc casum, nam ex euentu
temporis, & propter quæ occurre-
runt, oportuit sententiam excommu-
nicationis apponere, vide supra lib. 1.
19 c. 21. n. 19. † Quartodecimo super a-
dulterijs stante maxima publica fa-
ma, potest episcopus laicos visitare, inquirere,
& corrigere, & iudicare sibi canones
in c. de offic. ordin. cum sit etiam
crimen Ecclesiasticum, scilicet mixti
fori. Clar. lib. 5. §. fi. quæst. 37. vers. 3.
& in §. adulterium. Alci. & alij in
eod. cap. 1. fortius, si duas quis insi-
mul habuerit vxores, quod citetur in
super, quomodo sentiat de sacramen-
to matrimonij, vt latius in libro de sa-
cram. cap. 8. dicemus, contra opinio-
nem multorum negantium procedi
hac forma, retuli supra hoc libro, c. 3.
nu. 32. de adulteris, inquit Apost. in
prior ad Cor. c. 6. *Adulteri regnum*
20 *Dei non possidebunt*. † Et notandus est
tex.

tex. ille in cap. 1. de offic. ordin. ex gl.
 ibid. dum dicit, *Secundum, quod cano-*
nes censent, ut iudex non iudicet, ex
sua conscientia, sed per allegata, &
producta, doct. in l. illicitas, §. veritas,
 ff. de offic. præsid. alia gl. §. quando
 autem. 11. q. 1. & exinde est arg. ad
 illam quæstionem, Vtrum iudex, cui
 a parte in secreto est confessum ve-
 rum, & ab actis non potest constare
 de veritate, debeat iudicare contra il-
 lam confessionem veram in secreto
 sibi factam, post S. Tho. 2. 2. q. 67. ar.
 2. Fel. in c. cum venerabilis, de excep.
 ad quæ faciunt omnia dicta in famil.
 sing. in l. l. n. 60. concludendo, quod
 debeat secundum allegata iuxta re-
 ceptiorem sententiam, & ad aliam
 quæstionem similem. Faciens secun-
 dum conscientiam, licet contra iusti-
 tiam scriptam, non incidit in pœnas,
 c. cum æterni de re iud. lib. 6. Bal. in l.
 fi. post nu. 3. C. de pæn. iud. qui mal.
 21 iudic. † Decimoquinto visitabuntur,
 & corrigentur super quocumq. cri-
 mine notorio, in quo sic procedet
 episcopus, vt laicus Fel. in cap. cum
 sit generale de for. comp. Alphonf.
 Aluar. in suo Specul. cap. 77. vers. &
 ecclesia, adducit Abb. in cap. fi. de se-
 pult. Cagnol. in l. fi. qua illustris. C. ad
 orfici, Montel. in præct. quatt. litt. ar-
 bitr. 4. part. num. 114. & ex ea ratio-
 ne, vt scandalum aliorum remouea-
 tur, quia Morbida facta pecus totum
 corrumpit ouile gl. in extrauag. vas
 electionis. Bened. 12. in prin. & alia
 in c. sacrosan. Ioan. 22. de relig. dom.
 in verbo incessanter, supra, lib. 1. c. 3.
 post num. 13. congruam adhibendo
 medicinam pestifero morbo. in alia
 extrauag. Urbani Quarti. incip. sane,
 ne in vinea domini, §. nos igitur. nam

proterui non cognoscentes mala sua,
 & exaltantes bona sua apertis ratio-
 nibus confundantur, dicit D. Archie-
 pisc. Brachar. de morib. præl. 2. part. c.
 22 9. col. 4. † Et dicitur ad propositum
 crimen notorium, quod fit coram
 populo, vel eius maiori parte,
 quod nulla tergiuersatione cæleri
 potest. Innoc. & alij. in cap. vestra, de
 cohabit. cler. & mul. Iu. Clar. lib. 5. §.
 fin. q. 9. in princ. & alio modo noto-
 rium dicitur declaratum per senten-
 tiam, vel confessionem in iure, aut
 euidentiâ rei. Mart. Nauar. in Man.
 cap. 21. nu. 55. in fine, gl. ponit in cap.
 ex tenore de tempor. ordin. & in c. li-
 cet Hely. de simo. quia aliter vindi-
 ctæ ratio conquiescit cap. christiana
 32. quæst. 5. vnde episcopus in pec-
 cato notorio non faciliter requirit
 monitionem, sed ad excommunica-
 tionem procedit, Abb. in cap. illud de
 cler. excom. & Vbi pœna imponitur
 a iure ipso facto, & est notorium ali-
 quem errare, non sententiam requiri-
 mus, sed exequutionem, licet cautius
 agitur declarando, de quo tractant
 doct. in l. is cui bonis, ff. de verb. obl.
 & habetur in cap. cum secundum de
 hæret. dixi vnum verbum in famil.
 sing. in l. R. n. 52. (sed in ipsa declara-
 tione debet pars citari, & potest ap-
 pellare, vide quomodo bene tractat
 Feli. in c. Rodolphus de rescrip. n. 41
 42. 43. de quo esto memor in factis
 notorijs pro declarando quem inci-
 disse in excommunicationem) quan-
 do vero occultū, & quomodo, vltra
 Nauar. per Alber. de agnosca. affer. he-
 ret. q. 33. nu. 2. & de notorio, & publi-
 co, dixi etiam supra hoc lib. cap. 3. n.
 37. pro tex. Conc. Trid. sess. 14. de re-
 form. cap. 7. & sess. 24. de reform.
 gener.

23 gener. cap. 6. † xvj. Item de simonia iudicantur laici ab ecclesia, cū sit crimē mere ecclesiasticum. gl. in alleg. c. 1. de offic. ordin. Clarus in §. simonia, vers. 7. tam per se, quā de confidentia, quod simile iudicamus, pēnas easdem irrogando, iuxta nouissimas Constitutiones Pij iv. & Pij v. Rom. Pont. diligenter præscrutando factum, propter censuras appositas, etiam mediatores ipso facto excommunicando. cap. si. in extrauag. com. de simo. & vbi est inuētum per mediam personam à clerico obtentum beneficium, etiā ignoranter excommunicatio incurrit à medio, & clericus renuntiet beneficium, licet possit postea obtinere, quādo tamē ipso ignorante. Et attendendum est, an simonia sit contracta in ordine, vel beneficio, & utroq. modo celebrando contrahitur irregularitas. Couar. in clem. si furiosus. 1. par. §. 1. nu. 5. de homic. & ponit Abb. in c. accusatum de simon. Nam suspensus à iure, se ingerens diuinis, efficitur irregularis. doct. in ca. si. de cler. excom. min. Moder. in c. 1. de sent. & re iudic. lib. 6. De mediatore simoniaco puniendo eisdem pēnis. Abb. in ca. cum super nu. 4. de confess. & vide in dicta Constitut. Pij v. incip. Intolerabilis multorum. 1569. anno 4. & in alia incip. Cum primum. §. & vt simoniacæ 1569 an. 1. in quibus iura

24 antiqua renouantur. † xvij. Pōtēst inquirere visitando ipsos laicos super crimine vsurarum, criminaliter puniendo. Couar. lib. 3. var. resol. c. 3. Iulius Clarus lib. 5. §. vsura. versic. 8. & q. 37. vers. 1. gl. in eo. c. 1. quia cū sit detestabile crimen, ep̄s visitando reprehendere debet, & prohibere

eos sepelire (si notorij suat) gl. in au th dñm, de sepulc. viol. c. quia in omnibus, de vsur. & cum tex. in c. præte rea, eo. tit. etiam per inquisitionem. Soci. conf. 209. nu. 3. vol. 2. Marant 6 par. de Inquis. n. 106. & in 5. disput. dixi in famil. sing. in l. 5. num. 54. 56. Paul in clem. 1. de vsur. & quod in contractibus cēsualibus moneat oēs, & notarios ipsos seruare disposita in Bulla Pij V. Pont. Max. incip. Cum onus 1568. an. 4. quam verbatim refert, & glosat optime Nauar. in trac. de vsur. super c. si feneraueris. 14. fol. 28. not per 50. qq. Vbi doctissime more suo omnia discurret, vt exinde tanto optimo viro, qui in vltima senectute plenus dierum positus continuo publicæ vtilitati studet prodesse, ab omnibus vita sit optāda, & à Deo omne bonum animæ, & corpori, licet sit instatum seruari Bullā Nicolai V. incip. Sollicitudo pastoralis officii an. 1452. maxime in Regnis Siciliæ, & Aragon. sed cum sint res maximi momenti, & cū Principibus agatur, nondū est quid aliud declarātū. † Quōd adeo est in se verū primum dictum, q̄ si quæstio incidere coram laico de instrumento, q̄ sit vsurarium, stante vero, etiam corā ecclesiastico tractabitur. doct. in c. 1. de vsur. lib. 6. Alber. latissime de agnos. assert. cath. q. 25. n. 52. licet puniatur ad pēnam post declarationē factam. Alci. de offi. ord. c. perniciosam. nu. 8. & 77. & positum est hoc verbum, q̄ hoc crimen dicitur peccatum quasi contra naturam. eod. sing. 56. Albert. in rub. de vsur. lib. 6. nō tamen ab inquisitoribus puniendū, nisi asserēdo non esse peccatū, Siman. de vsur. tit. 66. iu. cath. instit. & Nauar. in 5. not. nu.

nu. 7. eod. c. fol. 3. (licet possint compellere ad restitutionem vsurarum. iuxta rescriptum Urbani iv. incip. cōsultus sæl. positum per Eym in Di-
 26 rect. 2. p. fol. 85.) † xviii. Detestando puniendo, & excommunicando super concubinato ex nouissima constitut. Conc. Trid. sess. 24. de refor. mat. c. 8. in solutis, & fortius in vxoratis. Est. n. crimen ecclesiasticū. Phil. Port conf. 21. n. 17. lib. 1. denegando
 28 43.) † xx. de sacrilegio ponunt Doct. in sæpius citato, c. 1. de offic. ord. licet Clarus ead. q. vers. 6. ponat dubitatie, sed determinat Abb. in c. cæterum de iudic. etiam quod possit per laicum, cum sit mixti fori. idem Abb. de spons. duor. cap. accepisti, & excommunicatio imponitur contra sacrilegos, per Clem. 3. in sua decretali, c. conquæsti. de sent. excom. vbi gl. quando sit excommunicatio ipso iure, vel venit imponenda, de quo tractat plenissime Nauar. in Man. c. 17. nu. 95. & c. 27. post nu. 94. & quod sit ecclesiasticæ, etiam est gl. in c. Ad Apostolicæ, in verb. sacrilegium de re iudi. lib. 6. ponit Affl. in l. multe leges de cri. sacril. in const. regn. cuius dicta sunt plane, quamuis a sequa
 29 cibus calumnientur. † xxj. de sortilegiis, inquirendo, quod admittitur in gl. citata, & Clar. in §. hæresis. vers. si. Paul. Grill. de sortileg. contra quos sortilegos insurgere debet episcopus visitans Pavi. de visit. 2. p. q. 2. nu. 27. & aduerte, ne sint tales sortilegi q̄ mereantur contra ipsos procedi de hæresi. Siman. in cath. Instit. tit. 62. n. 2. & in suo Enchirid. tit. 8. & talia sortilegia sequentes ab ecclesia debent haberi extranei c. aliquanti. 26. q. 5. ex pæni. Theod. per quadraginta dies pæniteant, c. 1. de sortil. & de mo
 dis

cos sanxit Pius V. Pont. Max. in sua const. incip. horrendum, de qua multa ponit Nauar. in Man. c. 27. n. 249. vbi vide, Et ex ipso crimine infamia ipso iure, & irregularitas ex communi omnium Doct. sententia contrahitur. Couar. in clem. si furiosus. 1. p. §. 1. nu. 4. de homic. Arch. in c. infames. 3. quæst. 7. (vnum verbum episcopus Vultu. de irre. & cano. impe. lib. 5. c. 43.) † xx. de sacrilegio ponunt Doct. in sæpius citato, c. 1. de offic. ord. licet Clarus ead. q. vers. 6. ponat dubitatie, sed determinat Abb. in c. cæterum de iudic. etiam quod possit per laicum, cum sit mixti fori. idem Abb. de spons. duor. cap. accepisti, & excommunicatio imponitur contra sacrilegos, per Clem. 3. in sua decretali, c. conquæsti. de sent. excom. vbi gl. quando sit excommunicatio ipso iure, vel venit imponenda, de quo tractat plenissime Nauar. in Man. c. 17. nu. 95. & c. 27. post nu. 94. & quod sit ecclesiasticæ, etiam est gl. in c. Ad Apostolicæ, in verb. sacrilegium de re iudi. lib. 6. ponit Affl. in l. multe leges de cri. sacril. in const. regn. cuius dicta sunt plane, quamuis a sequa
 29 cibus calumnientur. † xxj. de sortilegiis, inquirendo, quod admittitur in gl. citata, & Clar. in §. hæresis. vers. si. Paul. Grill. de sortileg. contra quos sortilegos insurgere debet episcopus visitans Pavi. de visit. 2. p. q. 2. nu. 27. & aduerte, ne sint tales sortilegi q̄ mereantur contra ipsos procedi de hæresi. Siman. in cath. Instit. tit. 62. n. 2. & in suo Enchirid. tit. 8. & talia sortilegia sequentes ab ecclesia debent haberi extranei c. aliquanti. 26. q. 5. ex pæni. Theod. per quadraginta dies pæniteant, c. 1. de sortil. & de mo
 dis

disponit multa Nauar. in Man. c. 1. r. 30 nu. 29. cum plur. seq. + xxij. Visiten-
tur super crimine blasphemiae, si for-
te sint procliuēs, corrigantur, & pu-
niantur, cum etiam possint inquiri,
Clarus in §. blasphemia, vers. 5. Ma-
rant. 4. p. dist. 11. nu. 10. & episcopus
debet publicare indulgentiam decem
annorum deferenti puniendos bla-
sphemantes. In Conc. gen. Lateran.
sub Leon. X. detestando hoc pecca-
tum, cum sit sacrilegium contra ho-
norem debitum Deo, & sanctis, nec
excusat aliqua consuetudo. Alber. de
agnosc. affect. cath. q. 6. num. 26. licet
aliud, & non bene Franc. Marc. qu.
509. nu. 2. par. 1. dixerit: plura adducit
ex varijs legibus, & quid ex consue-
tudine, Couar. in repet. c. quamuis, §.
7. nu. 8. vsq. ad fi. de pact. lib. 6. & Na-
uar. in Man. c. 12. nu. 81. cum plur. seq.
(quando vero sit in eis suspitio de
hæresi, per Eymer. in Direc. par. 2. q.
41. & an contra ipsos procedant in-
quisitores, & quando. Affl. in l. 1. de
hæret. nu. 53. in constit. regni) Sed Iu-
dæus blasphemus remanet in termi-
nis iuris communis, vt a solo iudice
laico puniatur. Franc. Marc. ead. q. n.
3. Clar. in ipso, §. vers. sed pone, cum
generaliter iudæi non ligentur con-
stitutionibus, & censuris ecclesiasti-
cis. not. in c. 1. per omnes doctores. de
const. in c. postulasti. de Iudæ. Quia
de his, quæ foris sunt, nihil ad nos. 1.
ad Cor. c. 5. Marquard. de Sus. in trac.
de Iud. & infid. 2. p. c. 8 quia ius com-
mune in eis regnat dixi in fam. sing.
31 in l. 1. nu. 55. + Sed tamen ad remo-
uendum difficultatē, & propter con-
tinuos excessus ipsorum iudæorum
in nostram Religionem christianam,
ex nouissima lege S. D. N. D. Greg.

xij. Pont. Max. incip. Antiqua iudæo-
rum. Cal. Iunij 1581. ann. 10 Inquisi-
tores procedunt contra ipsos in in-
frascriptis casibus, ibi contentis per
hæc verba. *Siquis Iudæus, aut infi-
delis, in ijs, quæ circa fidem, cum il-
lis nobis sunt communia, veluti Deū
vnum, aeternum, omnipotentem,
Creatorem omnium visibilium, &
inuisibilium, & similia, non esse asser-
uerit, predicauerit, vel priuatim
alicui insinuauerit. Si Dæmones in-
uocauerit, consulueritve, aut eorum
ressponsa acceperit, ad illosve sacrifi-
cia, aut preces, ob diuinationem, aliã-
ve causam direxerit, aut quid eis im-
molauerit, vel thuris, alteriusve rei
fumigationes obtulerit, aut alia quæ-
uis impietatis obsequia prestiterit. Si
Christianos verbo, factis, vel exemplo,
aut alio quouis modo, nefaria huius-
modi docuerit, vel ad ea perpetranda
perduxerit, aut perducere tentauerit.
Si Saluatorem, & Dominum no-
strum Iesum Christum purum ho-
minem, vel etiam peccatorem fuisse,
Matremve Dei non esse Virginem,
& alias huiusmodi blasphemias, quæ
per se hæretica dici solent, in Christia-
næ fidei ignominiam, contemptum,
aut corruptionem impie protulerit.
Si cuiusuis eorum opera, auxilio consi-
lio, vel fauore aliquis christianus a fi-
de desciderit, quamq. semel susceperat,
abnegauerit, vel ad Iudæorum, seu
aliorum infidelium ritus, ceremonias,
superstitiones, vel impias sceleras tran-
sierit: vel redierit, seu in hæresim ali-
quam incidit, aut qui, vt Christi
fidem abneget, seu in hæresim incidat,
opem, consilium, auxilium, vel fauo-
rem, quomodocūq. prestiterit. Si quis
Cathæcumenum, vel quæcumq. ex Iu-
dæis,*

daus, aut infidelibus Deo inspirato ad
 fidem Christianā venire volentē, post
 declaratā nutu, verbo, factō, aut quo-
 cumq; alio modo eius voluntatē a fide,
 vel fidei, instructione, aut a sacri Ba-
 ptismi susceptione retrahere, auertere,
 vel debortari, aut ne ad fidē veniat,
 neve regenerationis lauacro abluat-
 ur, quouis modo impediuerit. Siquis
 apostatas, hereticosve sciēter domi suae
 acceptauerit, aluerit, cōmeatu iuuerit,
 seu quouis modo eis cibaria vbiq; q;
 praeberit, aut dona, vel munera dede-
 rit, vel miserit, aut de loco ad locū de-
 duxerit seu associauerit, vel deducen-
 dos, seu associandos curauerit, aut sū-
 ptus ministrauerit, duces comitesve il-
 lis adiūxerit, vel ne ab eis perpetrata
 deprahendi, aut inuestigari queant,
 fecerit. Quiq; dictos apostatas, aut he-
 reticos sciēter aliquo modo receptaue-
 rit, occultauerit, defēderit, aut eis opē,
 consiliū, auxiliū, vel fauorē quolibet
 prestiterit. Si libros hereticos, vel Thal-
 muldicos, aut alios iudaicos quolibet
 dānatos, aut alias prohibitos tenuerit,
 custodierit, vel diuulgauerit, vel in
 quacumq; loca detulerit, aut ad eandē
 rē operā suā accomodauerit. Si Chri-
 stianos deriserit, redēptionisq; nostrae
 Hostiā salutarē in ara Crucis immo-
 latam, Christū Dñm ludibrio, & de-
 spectui habens, quandocumq; maxime
 vero in sacro Parasceues Die agnū, si-
 ue ouē, aut quid aliud cruci affixerit,
 aut appenderit, in eamue conspuerit,
 seu quodcumq; contra ipsam fecerit:
 si nutrices Christianas contra sacro-
 rum canonum statuta, diuersorumq;
 Rom. Pont. praedecessorum nostrorum
 sanctiones adhuc retinuerit, aut eas
 retinens, die, qua sanctissimū Eucha-
 ristiae Sacramētū sūperint, lac uno,

vel pluribus diebus in latrinas, clo-
 cas, vel alia loca effundere coegerit. In
 his oībus proceditur cōtra eos, & al-
 ios infideles ex ppetua delegatione
 per Inquisitores, put in aliis causis si
 dei, iuxta sacrorū canonū formā, nec
 non officii inquisitionis humōi cōsti-
 tutiones, §. in quibus casibus, ipsiq; lit-
 teris publicādis per oēs ecclesiasticos
 superiores in oībus ciuitatibus, & lo-
 cis suis. §. Nos. n. cui⁹ legis emanato
 vtilis, & necessaria fuit, ideo attēte ob-
 seruāda in oībus p̄dictis vndecim ca-
 32 sibus enarratis. † xxiiij. super crimine
 incēstus per ipsū iudicē ecclesiasticū
 cōcludit Bart. de Capua doc. Regni. l.
 l. maiestati nr̄e. de adul. coer. p̄ponē-
 do grauē p̄nitentiā iniunctā ex Cōc.
 Aurel. inter fideles christianos nō ha-
 beatur: nec cibū, potū, salutationēve
 accipiant, c. incēstuosi, 35. q. 9. & q;
 possit excōicatio inferri, habēt in c.
 parochiano tuo. de sepul. vnde dicit
 Abb. in c. litteris de praeser. de iure in-
 cestuosum priuari spe cōtrahēdi ma-
 trimoniū, & in c. trāmissae de eo, qui
 cogn. cōsang. ponit aliqua Nauar. c.
 21. Man. nu. 75. ob detestationem hu-
 ius criminis. Io. Baptista Christi pra-
 cursor occisus fuit ab Herode, dice-
 bat. n. non licet tibi habere vxorē fra-
 tris tui, dixi sup. lib. 1. c. 17 n. 20. † xxiv.
 33 Item visitantur laici, & puniuntur
 per episcopum, si in curia ipsius fal-
 sum deposuerint, tanquā offendentes
 aures ep̄i. pro notab. ponit Affl. dec.
 219. & continuo practicamus, adiu-
 uantibus ad hoc ēt regis ministris; imo
 fere oēs regias exequutoriales litte-
 ras habent. Sed e contra, si clericus in
 curia laici falsum deposuerit, non pu-
 niatur per laicū, qui p̄nitus incapax
 iurisdictionis in ipsum est, nec ipse
 potest

potest consentire, ex generali priuilegio ecclesiæ, vt latius dico in c. si diligenti. de for. comp. pulchre Couarr. in pract. qq. cap. 18. nu. 8. vbi an idem ius in alijs delegatis. Laici enim facilius possunt se episcopali iudicio submittere, & quod fuerit iudicatum debet exequi per Iudices laicos tex. est notab. in iure, in l. episcopale iudiciũ.

34 C. de episc. audien. § 25. Item grauius procedet episcopus contra laicos torquentes sententias, & verba sacræ scripturæ ad scurrilia, & fabulosa, ad adulationes, detractiones; ex nouis. decis. sacr. Conc. Tri. ses. 4. in fi. Qui tex. est singularis pro episcopis, vt contra similes inuehant, & ex arbitrio eos ex facti qualitate punire debeant: Nam heretici sunt, qui per verba legis, legem impugnant, propriũ sensũ infruunt verbis, vt prauitatẽ mentis suæ, legis autoritate commendent gl. ad tit. c. 4. quam refert Alber. in tract. q. 11. n. 12. & tex. Concil. refert Nauar. c. 19. Man. n. 4. in princ. & facit casus decisus in S. Officio, vt refert Vmb. Loc. in suo iudic. inq. fol. 417. cas. 1. Inde factum est, & optime, vt in professione fidei facienda a Prælati, Theologis, & alijs, inseratur illa clausula inter alias sponsones de admittenda sacra scriptura, & quod eam nunquam quisquã accipiet, & interpretabitur, nisi iuxta vnanimen consensum Patrum. In constit. Pij. iv. Pont. Max. incip. iniunctum nobis, §. item sacram.

35 sup. lib. 1. c. 17. n. 18. §. Item 26. contra rapientes res ecclesiarum; Abb. in c. cum sit generale. de for. comp. vel si ecclesias violauerint: iuxta casum positũ in all. c. parochiano. de sepult. q. & menti tenendum est: notando, tex. in c. 1. de raptor. quod raptores eccle-

siarum excommunicentur ab illo episcopo, in cuius diocesi delinquerunt (& possunt detineri ne exeant ex parochia illa donec cauerint) significando excoicationẽ proprio episcopo, qui aliter eos non recipiat, nisi ad locum rapinæ redeant, & omnia plene emendent, & c. 2. eod. tit. quod nisi satisfecerint careant ecclesiastica sepultura, & presbyteri contrauenientes, etiam beneficijs priuantur, & damnũ sui ordinis irrecuperabiliter patiuntur, & supra n. 17. & hic est alius casus, quo quis ratione rapinæ sortitur forum, vel simile quia ratione delicti

36 supra c. 20. §. Sic 27. dicimus esse inquirendum contra falsantes litteras Apostolicas. per c. ad falsariorum n. 4. vbi Abb. de crim. fals. grauissima pena imponitur, & anathematis, & contra defensores, & fautores, & sciendũ compræhendi quascumque litteras, siue in bulla, siue in carta, siue in breuius, etiam addendo, aut diminuendo vnam litteram tantum, aut vnum punctum. Gomez. de breuib. n. 5. de quo Hispanus, pract. crim. cap. 08. Et cum est suspitio contra aliquem de falsitate rescripti, potest capi, & detineri, donec reperiat verum ex doct. Abb. in cap. super eod. de crim. fals. & vide glos. in cap. cum olim de offic. deleg. & hoc etiam de falsante sigillum iudicis, eod. cap. cum olim, & ibi Abb. ampliat eandem penam ad aperientes litteras aliorum, & in cap. super venerabilis de excep. & dixi in famil. singul. in littera L. num. 32. licet Bar. in l. qui testamentum, ff. de fals. dicat puniri extraordinarie, (ipsaque, & maior poena adhibenda est contra falsantes libros catholicorum, nam sanam doctrinam

nam corrumpunt, hæreticos errores addentes, & recenset D. Franc. Pagna ad Director. 2. par. 2. lib. Schola 4 in fine, esse subiiciendos anathemati, & cum hæreticis anathematizari ex decreto. 6. syno. Constantinop. † Et vigesimo octavo cum sint inferentes iniurias clericis, ab ipsis episcopis punientur. Guid. Pap. quæst. 562. quod non obtinetur, nisi excommunicando eos. stante maxime violenta manu iniectione, cap. si quis suadente. 17. q. 4. & in citato tex. c. parochiano, in vno ex casibus ibidem positus, extimando iniuriam ex qualitate personæ, cui infertur, vel vt priuato, aut vt ministro ecclesiæ, & ex persona inferentis, & loco, & sic condemnando, argu. not. per Abb. in cap. olim de iniur. ponit multa Contr. de duell. 1. par. conclus. 17. Licet non debeamus meminisse iniuriæ factæ a proximis, & clerico, omnis christianus est proximus, vt ibidem dicit præfatus doctor, quamuis grauer peccent, tamquam agentes contra legem naturæ, arg. ff. de pæn. l. capitalium, §. omnia admissa, vel si facta est iniuria ipsis episcopis, vel eorum familiaribus, et si non respectu impedimenti iurisdictionis, ex generali dispositione Inno. iv. in c. 1. de pæn. lib. 6. & est not. decisio, & practicatur, & citantur laici ad se subiiciendum examini episcopi, & responsuri super violentia, & multi duram dicunt practicam. † Excommunicando etiam. 29. & excommunicatos denuntiando omnes incendiarios, eod. cap. parochiano. & clarius in c. tua nos, de sent. excom. vbi ad sedem Apostolicam pro beneficio absolutionis mittendi sunt, & quando sunt ecclesiarum, publicet ip

so facto, aliter excommunicet, quam differentiam ponit gl. ibid. cum & lege civili poena mortis sit imposta, ff. de incend. ruin. nauif. l. qui edes, latius Alphon. Aluar. in Spec. c. 80. fol. 407. cum duob. seq. Clar. lib. 5. §. fin. q. 77. vers. incendiarii, & q. 68. quando diuersimode poena imponatur. Nauar. c. 17. Man. nu. 100. cum iudicetur maximum delictum, propter periculum mortis, & bonorum, dicit Atfi. in l. super incisionibus n. 8. de malef. clandest. & in constit. qui dolose de incend. Hispanus in pract. cri. c. 98. Monteleon. 4. p. n. 794. cum plur. seq. notando illud. Quod in domo semper incendium præsumitur ex parte inferiori. Alex. conf. 216. lib. 2. (in quo cognoscitur quam merito duris puniatur poenis crudelis ille Nero Imperator, qui vt cognosceret quantus erat ignis Troia ardente, urbem Romam septem diebus, & septem noctibus incendit, de quo dicit Boet. de cons. lib. 2. Metr. 6.

*Novimus, quantas dederit ruinas,
Urbe flammata, patribusq. cæsis.*

De Hierusalem succesa igne, tam in domo Dei, quã Regis, & in aliis a Nabuzardan Principe exercitus Nabuchodonosor Regis Babylonis, 4. Reg. c. 25. † Arguendo, 30. ad opprimetes libertates ecclesiasticas, quas Ieruari mādāt canones, & Cōc. Tri. scilicet. 25. de refor. gen. c. 20. declarādo excoicatos maiori excoicatione absolute eius reteruata S. D. N. in sua bull. Nauar. in Man. c. 27. n. 61. Aluar. in Spec. cap. 35. Abb. in cap. nouerint, de sent. exco. vbi de statutis cōtra libertatē ecclesiasticā. Cōsistētibus his libertatibus in psonis, rebus, & iuribus ecclesiasticis. ex antiquissima l. Genes. c. 47. vbi Pharo-

Pharaonis tempore homines subditi terræ sacerdotali, & ipsa terra non subijciebantur conditionibus, & muneribus secularibus, & 23. q. 8. c. conuenior 1. 2. 1. placet. C. de sac. sanct. eccl. & extra de immu. eccl. Aegid. to. in suo tract. de muner. & collect. Sed in multis abstinendum ab ipso, cum sit durus, & rigidus in opinionibus pro libertate ecclesiastica, vti abstinendū dicebat Coua a Carolo Molineo in edicto ad Henr. Regē. 2. in pract. qq. c. 31. n. 2. a quo hodie in totū in omnibus scriptis merito abstinemus, in indic. lib. prohib. c. 1. class. & vide supra lib. 1. c. 10. nu. 14. fol. 7. per quot passus sit immunitas circum circa, & qui confinia distorum passuum confingere tētauerit, aut personā hominis, vel bona eius inde subtraxerit, p. sacrilego habetur, c. sicut & c. quilibet 17. q. 4. ponit Contr. Brun. de hæc 46 ret. lib. 5. cap. 20. fol. 313. cum seq. † In sistendo 31. circa integram solutionem decimarum (in quo est labor, & dolor laicorum) quæ debētur ecclesie de iure diuino, Num. c. 18. Deuter. 14. Exod. 22. 16. q. 1. cap. decimæ, Couar. lib. 1. variar. resol. cap. 17. Nauar. c. 17. Manual. n. 59. & si denegantes persistunt, excommunicandi sunt, nec aliter absoluendi, nisi facta restitutione, in Conc. Tri. ses. 25. de reformatione. c. 12. & cum difficile sit negociū in multis partibus, propter malā consuetudinem, sub pretextu quod legitima præscriptio interuenerit, quo verbo utitur Couar. in pract. qq. c. 35. n. 2. vers. 4. remittendum est negocium ad Dominum nostrum, ex mente Diui Tho. 2. 2. q. 7. Fel. in c. nihil prodest. nu. 33. de præscrip. admonendo omnes fideles, quod ex solutione de-

cimarum consequuntur fructuum libertatem, corporis sanitatem, remissionem peccatorum, & acquisitionē regni cœlorum. Io. And. in c. 1. de dec. lib. 6. vbi contra non soluentes, & tulit fiscus, quod non datur Christo, c. maiores 16. q. 7. dabitur impio militi, quod non vult dari sacerdoti, ead. caus. q. 1. c. decime, vers. cum enim, & subdit Io. Andr. quod Itali, ex quo nō soluunt decimas ecclesie, experiuntur multa mala, vide not. per Rebuff. in tract. de deci. & est repetitum supra hoc libro, c. 2. nu. 26. & non possunt amouere fructus a terra sine interuentu parochi, sic iudicatum in facto. vide D. Vincentium de Fran. chis Illustrem Doctorem Regium consiliariū in suis nouis Decis. Conc. Neapolit. Decis. 117. & in multis locis est consuetudo asportandi vsq. ad Domum, quæ consuetudo seruanda, idem Do. Decis. 124. de quo plura D. Rebuff. in suo amplo tract. de Decis. † Monendo, 32. vt omnes colant dies festos, in quo per ipsos episcopos visitantur, & puniuntur laici non obseruantes, ne fiant mercato, & nudi næ. c. 1. de fer. de consec. dist. 3. c. 1. Couar. lib. 4. var. resolut. c. 19. Anton. Honcol. de pia festor. obser. Naua. in Man. c. 13. maxime dies dominicos, talis enim dies celebrari admodum, & venerari debet, mūdus sumpsit exordium, per resurrectionem Christi, mors interitum, vita principium. 75. dist. c. quotidie, in fine. D. Card. Hosi. in lib. confes. 3. præcepto c. 79. Dom. Sot. lib. 2. de iustit. & iur. q. 4. ar. 4. Do. Card. de Turr. Crem. 76. dist. cap. igitur, & ea die Christum dominum natum dicit D. Flor. 2. p. tit. 9. c. 7. §. 4. & sic obseruamus vbiq. arguendo lai-

cos, quia obseruatio dierum festorum ad Dei cultum maxime pertinet, propterea ordinariorum arbitrio censuris, & etiam poenis aliis in obseruantes puniuntur. vide in Constit. Pii V. Pont. Max. cū primū. §. cū vero. 1566
 42 anno primo. † Exinde (33.) hortari debent, & pie induci, q̄o attenti sint talibus diebus festiuis Missas audire, suasq. parochias frequentare, i Con. Trid. ses. 22. tit. de obser. & euit. in celebr. Miss. ex cap. Missas de consecr. dist. 1. Naua. in Man. c. 21. n. 1. cap. 25. nu. 82. Ferdi. Pauze. in rep. eiusd. cap. Missas: Audiendo cū attentione, quia si voluntarie distrahantur nō satisfaciunt, & peccant mortaliter. Nauar. ibid. n. 6. & 8 dicitq. Sotus & bene, sufficere, q̄o sit actus humanus, vt infra suo loco dicemus, illud tamē de propria parochia hortādo; nō tamē præcipiendo sub poena excommunicationis seis. 24. de ref. gen. c. 4. §. moneat episcopus. Cōcilium nō procedit vltra. Nau. eo. c. 21. n. 5. sup. hoc lib. c. 2. n. 30. nisi in aliis sacramentis accipiē
 43 dis. † Nec omittere debet (34) ep̄s visitans omnibus detestari, & prohibere ludos noxios, & inhonestos, nā trāsgressio totius decalogi i ludo accedere potest. Gul. Perald. episcopus Lugdu. in Sum. 6. tom. 2. de auarit. c. 15. Nau. in Man. c. 19. n. 6. cū seq. vnde Bern. in persona Christi, *Ego te acquisiui manibus crucifixis, tu te consumis manibus ludo dicatis*, Ideo in talibus prohibeat episcopus sub poena excommunicationis. Rolan. a Valle conf. 33. vol. 2. conf. 93. nu. 22. eod. vol. quod præcipue in aleis, & taxillis versatur, de ludo mala producente, dicit satyricus Poeta.
Ludus. n. genuit trepidū certamē, & irā

Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Et ex hoc dubitatur, si acquisita in ludo, bona conscientia retineantur, dixi latius in famil. singul. in l. A. num. 7. & an clericus repetat, quod perdidit in ludo. glo. disputat in ca. clerici. de vit. & hon. cle. Quia in pari causa turpitudinis melior est conditio possidentis. l. 1. ff. de condit. ob turp. caus. sed si perditā esset de rebus ecclesie, repetet ecclesia. l. 2. q. 2. c. Apostolicos: Sicut de patre vendicante, quod amissus sit filius. ff. de aleator. l. 1. §. si seruus, si scus tamen videtur, q̄o possit repetere, quæ ex turpi lucro acquiruntur. Lutus. ff. de iur. sis. notat lo. de Deo in d. c. clerici. vide per doct. in c. inter dilectos de excess. præl. A. ff. in constit. mores dis. de aleat. num. vndecimo, lib. tertio. rubr. quinquagesima tertia. Monteleo. prima par. pract. suæ, quinto dubio. Hispan. pract. crim. cap. 34.
 44 † Puniuntur etiā (35.) ab episcopo visitante; & in aliis actibus, si ipsi laici in spectaculis, & in ludis maxime inhonestis vtantur vestibus religiosis ad cultū diuinum deputatis, vel eas lacerantes, dum a clericis deferuntur per excommunicationem, & penā extraordinariam, secundū facti qualitatem. Franc. Marc. quest. 123. part. 2. Monteleo. 4. part. num. 961. cū seq. & est tex. in cap. cum ad decorem de vit. & hone. clerico. nec curamus de glo. in capit. mulieres. 27. q. 1. Quod cum qs laicus aliqua veste religiosa vtitur, fraudē, vel dolo, vel p̄ exactio ne elemosynarum, quod ingredi religionem cogatur ad penitentia agendam, per cap. interrogati. 28. distinct. quia pena debita punitur, & non aliter. gl. in c. tuarum. de priuil. cum sim.

45 mil. † Corriguntur item (36) graui-
 fima p̄na spiritali exercētes duel-
 la, torneamenta, artem sagittariōrū
 Pau. 2. part. quæst. 2. nu. 5 3. cap. 1. de
 tornenamen. & ex iure nouissimo
 Cōc. Trident sunt excommunicati om-
 nes, locum ad duellum concedētes,
 pugnantes, patrini, consultores, sua-
 dentesq., & spēctatores, & si quis in
 ipso duelli conflictu moriatur, perpe-
 tuo careat ecclesiastica sepultura.
 sess. 25. de ref. gen. c. 19. Nau. in Man.
 c. 11. n. 39. ver. 34. vltra legem ciuilē
 huius regni, puniendo p̄na mortis
 naturalis, addendo prædicta ad Pa-
 rid. de Puteo. de duell. lib. 9. ver. an
 qui. quod etiam antequā pugnent, ex
 quo peccāt mottaliter, nō debet dari
 sacramentū Eucharistiæ. gl. in c. mo-
 nomachiam 2. q. 4. Et hoc ius cano-
 nicum vbiq. seruandum est, propter
 periculum animarum. c. fin. de præ-
 ser. doct. in c. 1. & 2. de nou. oper. nūt.
 & in materia, vide Constit. Leo. X. in-
 cip. quam Deo. cum insertione Con-
 stitu. Iulij II. & Clem. VII. consuevit
 Rom. Pont. Pij 4. ea, quæ a præde-
 cessoribus, Pij Quinti, de salute gre-
 46 gis. † Ampliando (37.) per eandem
 legem Pij Quinti, de ludis agitatio-
 nis taurorum. de quo ad plenum me-
 minit. Martin. Nauar. eod. lib. c. 15.
 num. 18. vsque ad finem, vbi in con-
 sult. mandatur ipsas litteras publicari,
 & obseruari, sed Nauar. mitigat di-
 ctum ipsius legi, quando moderate
 sūt, nec de periculis, & ruinis timet,
 Sicut superiorib⁹ proximis annis fuit
 factum Neapoli a Magno illo Ioan-
 ne Austriaco, qui post obtentā glo-
 riosam illam victoriā contra Turcas
 in nauali prælio, tāquā princeps clas-
 sis christianæ. an. 1571. die 7. Octob.

Belgicā prouinciā nomine inuictis.
 Regis Philippi petijt cōtra rebelles
 ipsius Regis, imo Dei, suęq. ecclesiæ;
 vbi acerbissima morte præuentus
 admodum iuuenis etiam gloriosus
 (vt pie credendum est) ad cœlestia re-
 gna migravit, quod de feris tractari
 prohibuerat tex. in l. si. C. de fer. ibi,
 47 *Aut ferarū lacrymosa spectacula* † In
 exequutionibus testamentorū (38.)
 eps ex cōmuni lege, elapso anno est
 exequutor, & cognoscit, not. per oēs
 in c. nos quidem. de testam. C. de epi-
 sc. & cle. l. nulli. & l. si quis ad decli-
 nanda. in auc. de eccl. tit. §. si quis edi-
 ficationē, & præstat, vt in visitatione
 moneatur oēs, et particulares, quia
 alias sine monitione non posset exe-
 qui. Couar. de testam. c. 3. n. 6. & ipso
 ep̄o negligēte, vnicuiq. permittitur
 studere, vt causæ piæ cōpleantur, re-
 censet Illustrissimus Card. Albanus
 in tract. de pot. Pap. 2. p. nu. 232. Cū
 nefas sit perire voluntates piorū de-
 functorum. In Conc. Trid. sess. 25. de
 refor. gen. c. 11. de quo latius infra di-
 cemus. imò est curandū, ne commit-
 tatur fraus per testamētarios execu-
 tores, Bal & doc. in l. altius. ff. si seru.
 vend. Bertr. de ep̄is. 6. p. num. 24. 4.
 lib. (sed hodie commissarii Fabricæ
 S. Petri de Vrbe se intromittunt ex
 multis constit. sum. Rom. Pontif. Pij
 4. & Pii 5. & continuo sunt in cir-
 cuitu cum litteris exequutorialibus
 49 Regiis.) † Item etiam (39) in mate-
 ria iuramenti, q̄ obseruetur, subdun-
 tur laici ep̄scopo, imò, & iudices se-
 culares possunt cōpelli per censuras
 ecclesiasticas, vt faciant obseruari iu-
 ramenta præstata, text. est clarus, in
 cap. licet de iureiuran. lib. 6. periura-
 re enim nomen Dei, videtur. quædā
 diuini

diuini nominis denegatio, & post idolatriæ peccatum, est peccatum periurij. Archid. in c. ille 22. q. 5. & ex periurio infamia incurritur. I si quis maior. C. de transact. & not. 6. q. 1. c. infames. Affl. in const. clementiæ, post n. 17. vt ban. liceat lib. 2. rubr. 4. Et cum sit periculum animæ, ita seruandum est, etiam in foro seculari, etiam inter ipsos laicos. doct. in d. c. licet, in c. discernimus, de sent. excom. & sit hæc cohercio ad iudices seculares, non solum per episcopum, sed per quemlibet ordinarium, etiam episcopo inferiore. Ioan. And. eo. c. licet. & Mod. 49 sup. n. 44. † Sed dicit Clarus lib. 5. recept. sent. §. fi. q. 37. quod in his, quæ non sunt mere ecclesiastica, sed mixta, episcopus non procedat contra laicos per capturam personarum, sed per censuras ecclesiasticas, nisi quid expressius in aliquo ipsorum obseruetur, quod est verum, vbi quæstio est inter vtrumq. iudicem, quod laicus contadicat, & prohibeat, alias secus de iure, quia præueniendo iudicat, imo si in aliqua parte iudicij secularis opponeretur exceptio de excommunicatione, vel simonia, recurretur ad determinationem faciendam per iudicem ecclesiasticum, per Abb. in c. tuam. de ordin. cogni. Ceterum, qñ iudex ecclesiasticus capiat propria auctoritate, & carceret, & quid deniq. iuris, aut quomodo procedendum, optime Couar. in pract. qq. c. 10. vbi peculiariter hoc discurret. † Verū in materia illa insurgit maior quæstio, an in istis non mere ecclesiasticis, in quibus potest etiam in multis procedere iudex laicus, sicut, & ecclesiasticus, si vnus fuit punitus in curia ecclesiastica, pro vno delicto, poterit

in vno

ne iterum puniri, & inquiri pro eodē delicto, per iudicem laicum. Affl. in ead. decis. 219. dicit per vnus pœnam appositam, non impediri quin laicus procedat, & sequitur Aym. Crau. cōs. 232. & ipse Affl. in const. multæ leges, & est glo. notab. in extrauag. 1. de pœn. in verbo ediderunt. Alciat. in c. 1. n. 128. de offic. ordin. Clar. §. fi. q. 57. concludendo quod iudicium factum ab ecclesiastico, non impedit iudicem laicum, vt non procedat; maxime augendo pœnam per se impositam, idq. particulariter in crimine blasphemæ, vbi si quis remissius punitus fuit ab vno, iterum puniatur ab alio. Siman. in cath. instit. tit. 8. n. 5. ampliando, n. 18. et quod fuerit absolutus in foro conscientiæ, quod est verū, & melioribus probatur argumentis, de qua materia tractatur, in c. de his, de accus. quia pœna spiritualis nō tollit temporalē, & e contra, Bal. in l. placet. C. de sac. sanct. eccl. Fel. in d. c. de his nu. 13. Couar. per distinctionē. var. resol. c. 10. sic per pœnam canonicam non tollitur pœna legalis, & in quæstione ecclesiasticus punit sū canones, & secularis sū leges. Affl. in ead. const. multæ leges. n. 8. † Et cum dixerimus supra lib. 4. c. 4. n. 6. diem visitationis debere esse solemnem, vt omnes conuenire possent, si laici recusant venire, potest episcopus eos excoicare, arg. c. si quis uenerit, de maior. & obed. c. Romanā, in fi. de pœn. lib. 6. quia debent respondere ad examen super vita, & fama, & virtute Sacerdotis, sacramenta eis præstatis. Florent. in sum. 3. part. tit. 28. cap. 5. vnde Christus. *Qui vos recipit, me recipit, qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit, & spernit eum, qui*

qui me misit. Luc. c. 10. c. accusatio. 2. q. 7. quod verū ubi visitatio fit. principaliter propter salutem animarum, ad quod inducta est. In Conc. Trid. sess. 24. de refor. gen. c. 3. §. visitatio-
 52 num. sup. lib. 1. c. 4. nu. 22. † Et in hac laicorum visitatione attendere debet episcopus qualitatem regionum, & locorum, prout differit Dom. Pavi. de visit. 2. p. q. 8. in princ. nam plerumq. ex variatione locorum, datur variatio hominum, etiam in moribus. Ex quo dicimus vnamquamq. provinciam suo abundare sensu. 12. dist. c. illa. de sepul. c. certificari. in famil. singul. in l. V. num. 37. & secundum personas, se gerat episcopus, non contemnendo virtuosos pauperes, & stantes in fide, honorando diuites superbos bene vestitos. Quia honor dari debet in testimoniū veritatis. Phil. in 4. Ethic. aliis verbis monendo Principes, & dominos temporales, super concussionibus, rapinis, taliis, spoliis, bellis iniustis. D. Pavi. 2. p. q. 7. nu. 87. 54 in gestis, & visu arguendo, de quibus dicit Boet. de consol. lib. 4. metr. 2.

*Quos vides sedere celfo,
 Solij culmine Reges,
 Purpura claros nitente,
 Septas tristibus armis,
 Ore toruo comminantes,
 Rabie cordis anbelos.*

Et quæ sequuntur, artificiose tamen ipsos arguendo, ne irati se erigant contra corripientem, & prælatum monentem. † Exemplum præbet sacra scriptura in Nathan Propheta,

qua arte arguerit David Regem, super homicidio, & adulterio, 1. Reg. c. 12. & de alia muliere Thecuite loquente ad ipsum Regem. eod. lib. c. 14. accipiendo multa ex relatis ab Archie. Brachar. de morib. præl. 2. p. c. 9. & facit tex. Conc. Trid. sess. 13. de refor. c. 6. in princ. & bonum est habere notam conscientiam dominorum, vt sciatur in quibus excedant, & sic arguere. Nau. in Man. c. 25. n. 1. cum seq. vt quam maxime conentur defendere ecclesiam, et si non fecerint, redditori sunt rationem. sess. 25. eius. Conc. de reform. c. 2. Alph. Aluar. in Spec. c. 5. Iustitiam faciendo, per quā Deo multum placent. Pavi. ead. q. 7. n. 74. iuxta psal. 105. *Beati, qui custodiunt iudicium, & faciunt Iustitiā, in omni tempore.* Quia proprium Regum est facere iudicium, & iustitiam. 3. Reg. c. 10. 23. q. 5. c. Regum, & secundum Apost. ad Titum, c. 2. *Sobrie, iuste, & pie viuatur in hoc seculo.* sess. 6. Conc. Trid. de iustif. c. 11. † Sobrie quantum ad carnem, iuste, quantum ad sensualitatem, pie quantum ad hospitalitatem. Sobrie, ne caro inebrietur, & iuste, ne sensualitas spiritui dominetur. Pie, ne in contemplatione aliud, quam Deus, queratur. Vnde in Leuitico, mactabantur boues pro sacrificio carnis, turtures in sacrificiū sensualitatis, columbæ in sacrificiū spiritus, sectando veritatem, & æquitatem, duos lapides angulares Iustitiæ. Bal. in c. quoniam contra fallam, de probat. & c.

DE